

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Poliisihallituksen asiantuntijan lausunto ajokorttilain muutosesityksestä HE 11/2026 vp

1 Kuulemis- ja lausuntopyyntö

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt poliisihallituksen asiantuntijaa kuultavaksi ja kirjallista lausuntoa ajokorttilain (386/2011) muuttamista koskevasta hallituksen esityksestä HE 11/2026 vp.

2 Lausunto

2.1 Yleiset huomiot

Lakiesityksen tavoite on ennen kaikkea edistää nuorten ja erityisesti 17-vuotiaiden liikenneturvallisuutta. Siihen onkin syytä, sillä 17-vuotiaille ikäpoikkeusluvalla myönnettävän ajokortin ehtojen vuonna 2018 tapahtuneen helpottamisen jälkeen vuosina 2019–2024 liikenteessä 17-vuotiaita henkilö- tai pakettiauton kuljettajia kuoli yhteensä 13, kun vuosina 2013–2018 heitä kuoli 1. Vuosina 2019–2024 tieliikenteessä kuoli 17-vuotiaita yhteensä 34, kun heitä 2013–2018 kuoli yhteensä 20. Kaiken kaikkiaan nuorten (15–24-vuotiaiden) osuus (noin 20 %) kaikista liikennekuolemista on edelleen suhteettoman suuri.

Verrattuna aiempaan, sittemmin rauenneeseen hallituksen esitykseen HE 70/2022 vp. tämä nykyinen esitys huomioi nuorten ja erityisesti 17-vuotiaiden liikenneturvallisuuteen vaikuttavat tekijät aiempaa paremmin siten, että nyt esitetään tiukennettavaksi ikäpoikkeusluvan saamisen edellytyksiä ja henkilölle aiemmin määrätty ajokielto tai väliaikainen ajokielto asetettaisiin ikäpoikkeusluvan saamisen esteeksi. Lisäksi ikäpoikkeusluvan mukainen B-luokan ajo-oikeus ei olisi voimassa yöaikaan klo 00–05. Uusille kuljettajille tarjotun ns. ajokieltokoulutuksen piiriä laajennettaisiin alimpiin korttiluokkiin ja myös väliaikaiseen ajokieltoon määrääminen velvoittaisi koulutuksen suorittamiseen.

2.2 Säännöskohtaiset huomiot

5 a §: Se, että yöaikainen ajaminen kiellettäisiin kaikkina öinä, on perusteltua, koska ikäpoikkeusluvan perusteena olevat ajot ajoittuvat hyvin harvoin yöaikaan ja toisaalta 17-vuotiaiden onnettomuudet painottuvat ikävästi juuri tuohon aikaan. Se, että yöaikainen ajaminen katsottaisiin kulkuneuvon kuljettamiseksi oikeudeksi, olisi omiaan tehostamaan yöaikaisen ajamisen kieltoa ja siksi erityisen kannatettavaa.

26 §: Vanhentuneen ajokortin palauttamisvelvollisuudesta luopuminen on kannatettavaa, koska palauttamisvelvoite on vanhanaikainen, työllistää viranomaisia eikä ajokortti ole myöskään asiakirja, jolla voi osoittaa henkilöllisyytensä.

35 §: Riskientunnistamiskoulutuksen keston pidentäminen ja sisällön tarkentaminen on tarkoituksenmukaista samoin kuin simulaattorilla tapahtuvan ajokoulutuksen osuuden rajoittaminen minimiin.

37 §: Ajokieltokoulutuksen suorittamisvelvollisuuden laajentaminen koskemaan myös alimpia korttiluokkia on kannatettavaa. Tarkoituksenmukaisena on pidettävä myös koulutuksen laajentamista koskemaan väliaikaiseen ajokieltoon määrättyjä, koska joissakin tapauksissa ajokielto katsotaan kokonaan kärsityksi jo väliaikaisen ajokiellon aikana eikä määrääikaista ajokieltoa määrätä lainkaan.

51 a §: Alaikäisen kuljettajan velvoite kiinnittää tätä osoittava tunnus ajoneuvoon helpottaa näiden kuljettajien valvontaa liikenteessä ja käytön laiminlyönnistä lain 93 §:n perusteella määrättävä liikennevirhemaksu on omiaan lisäämään tunnuksen käyttöä.

54 §: On tärkeää, että myös väliaikaiseen ajokieltoon määrätyn henkilön on esityksessä ehdotetulla tavalla mahdollista päästä poliisin määräämään kuljettajantutkintoon.

54 a §: Kuljettajantutkinnon osalta on hyvä määritellä tutkinnon teoriakoesuorituksessa tehty vilppi ja määritellä seuraukset vilpin käytölle. Tuohon listaan toteuttamistavoista voisi vielä vastausten antamisen ja pyytämisen ohelle lisätä vastausten vastaanottamisen toiselta kokeen aikana, vaikka sekin sinällään sisältyy tuohon epärehelliseen tekoon tarkoituksessa antaa väärä kuva omasta osaamisesta. Näin saataisiin vilpin määritelmän piiriin myös ne tilanteet, joissa kokeen suorittaja ja tulkki ovat ennen koetta sopineet vilpillisestä toiminnasta.

97 §: Ehdotettu ikäpoikkeusluvan saamisen ehtojen tiukentaminen kulkemistarpeen ja sen osoittamisen osalta on erittäin hyvä ja kannatettava muutos. Henkilölle aiemmin määrätyn ajokiellon tai väliaikaisen ajokiellon asettaminen ikäpoikkeusluvan esteeksi on jo sinällään viesti nuorille siitä, että ajoneuvon kuljettaminen liikenteessä jo 17-vuotiaana on tietyllä tapaa etuoikeus ja tarkoitettu vain niille, jotka sitoutuvat noudattamaan liikennesääntöjä ja toimimaan liikenteessä kaikkien turvallisuus huomioiden.

Tuon ikäpoikkeusluvan saamisen esteeksi ajokiellon ohelle ehdotettavan väliaikaisen ajokiellon osalta ehdotetaan mietittäväksi, pitäisikö säännökseen lisätä toteama, ettei ikäpoikkeusluvan saamisen esteenä olisi väliaikainen ajokielto, joka on päätetty lain 72 §:n 5 momentin mukaisesti lukuun ottamatta tapauksia, joissa on määrätty ehdollinen ajokielto. Tällöin perusteettomaksi havaittu väliaikainen ajokielto ei olisi este ikäpoikkeusluvan myöntämiselle, kun taas ehdolliseen ajokieltoon päättynyt väliaikainen ajokielto muodostaisi esteen.

2.3 Lopuksi

Esitetty ajokorttilain muutokset vaikuttavat hyvin valmistelluilta ja tarkoituksenmukaisilta. Vaikka ideaalitulanteessa 17-vuotiaille tarkoitettu poikkeuslupa myönnettäisiin hyvin poikkeuksellisissa tapauksissa aidon tarveharkinnan perusteella vain harvoille, on nyt esitettyjä muutoksia 17-vuotiaiden ajo-oikeuteen ja sen ajalliseen voimassaoloon sekä ikäpoikkeuslupa pidettävä nuorten liikenneturvallisuuden kannalta erittäin positiivisena muutoksena nykytilanteeseen verrattuna eivätkä ne rajaa tarpeettomasti nuorten liikkumismahdollisuuksia.

Muutosten mahdollisesti toteutuessa poliisi kykenee valvomaan 17-vuotiaita ajo-oikeuden haltijoita koskevien muutosten noudattamista, vaikka se tulee edellyttämään resursien siirtämistä muusta toiminnasta näiden säännösten valvontaan ja niistä aiheutuvien toimenpiteiden hoitamiseen, ellei lisäresursseja saada. Esityksessä mainitun talouspoliittisen ministerivaliokunnan helmikuussa 2024 tekemän linjauksen mukaisesti kansallisesta lainsäädännöstä tulevien velvoitteiden myötä tulevat tehtävät resursoidaan pääsääntöisesti luopumalla olemassa olevista tehtävistä tai tehostamalla nykyisten tehtävien hoitamista. Silti on todettava, että Poliisihallituksen tehdyn arvion mukaan säädösmuutosten aiheuttaman lisätyön määrä on yhteensä noin 20 henkilötyövuotta.

On toivottavaa, että lähitulevaisuudessa, vaikkapa ajokorttidirektiiviin tulleiden muutosten implementoinnin yhteydessä ajokorttilakia voitaisiin tarkastella nyt ehdotettua laajemmin esimerkiksi määritelmien, ajokieltojen pituuksien ja prosessien osalta.

Tuomo Katajisto, poliisitarkastaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 11.03.2026 klo 16:04. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta (LiV@eduskunta.fi)

Poliisihallitus

Vuorimiehentie 3, PL 1000, 02151 Espoo

kirjaamo.poliisihallitus@poliisi.fi

Puhelin +358 295 480 181, Faksi +358 295 411 780, poliisi.fi